

KAQ-1002

Seat No. _____

B. A. (Sem. II) Examination

April / May - 2013

Sanskrit : Paper : FE-102 (Compulsory)

[स्वप्नवासवदत्तम् : अंक - ४-५-६ - भास]

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ (अ) गमे ते त्रश श्वोकोनो अनुवाद करो : ९

- (१) ऋज्वायतां हि मुखतोरणलोलमालां
भ्रष्टां क्षितौ त्वमवगच्छसि मूर्ख सर्पम् ।
मन्दानिलेन निशि या परिवर्तमाना,
किंचित् करोति भुजगस्य विचेष्टितानि ॥
- (२) भिन्नास्ते रिपवो भवद्गुणरताः पौराः समाश्वासिताः,
पाष्णी यापि भवत्प्रयाणसमये तस्या विद्यानं कृतम् ।
यत् यत् साध्यमरिप्रमाथजननं तत् तन्मयानुष्ठिते,
तीर्णा चापि बलैर्नदी त्रिपथगा वत्साश्च हस्ते तव ॥
- (३) प्रच्छाद्य राजमहिषीं नृपतेर्हितार्थं,
कामं मया कृतमिदं हितमित्यवेक्ष्य ।
सिद्धेऽपि नाम मम कर्मणि पार्थिवोऽसौ,
किं वक्ष्यतीति हृदयं परिशङ्कितं मे ॥
- (४) कामेनोज्जयिनी गते भवि तदा कामाप्यवस्थां गते,
दृष्ट्वा स्वैरमवन्ति राजतनयां प्रञ्चेषयः पातिताः ।
तैरद्यापि सशल्यमेव हृदयं भूयश्च विद्या वयं
पञ्चेषुर्मदनो यदा कथमयं षष्ठः शरः पातिताः ।
- (५) किं वक्ष्यतीति हृदयं परिशङ्कितं मे
कन्या मयाप्यपहृता न च रक्षिता सा ।
भाग्यैश्चलैर्महदवाप्तगुणोपघातः
पुत्रः पितुर्जनितरोष इवास्मि भीतः ॥

(બ) ગમે તે બે સસંદર્ભ સમજાવો :

૫

- (૧) ધન્યા खल्वस्मि यद्येवं सत्यं भवेत् ।
- (૨) રમણીયઃ खलु कथायोगो नृशंसेन विसंवादितः ।
- (૩) અહો ! सर्पण्यक्तवैधेयस्य ।
- (૪) कः कं शक्तो रक्षितुं मृत्युकाले रज्जुच्छेदे के घटं धारयन्ति ।

૨ પ્રમદવન દશ્યમાં વાસવદત્તાના મનનું થતું ક્રમિક સમાધાન ચર્ચો. ૧૪

અથવા

ભાસન સમયની સામાજિક પરિસ્થિતિ વર્ણવો.

૩ ગમે તે બે વિશે ટૂંકનોંધ લખો :

૨૦

- (૧) ભાસની શૈલી
- (૨) ચિત્રફલક પ્રસંગ
- (૩) પદ્માવતીનું પાત્ર
- (૪) સ્વપ્ન દશ્ય

૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ છ પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યોમાં જવાબ આપો : ૧૨

- (૧) મગધ દેશમાં લીલાલહેર હોવા છતાં વિદૂષકને શી તકલીફ છે ?
- (૨) પદ્માવતી વધારે ફૂલો ચૂંટવાની કેમ ના પાડે છે ?
- (૩) ઉદયન પ્રમદવન પાસે આવ્યા ત્યારે પદ્માવતી, ચેટી અને વાસવદત્તા ક્યાં જતા રહ્યાં ? કેમ ?
- (૪) ઉદયનના ઉત્તરની વાસવદત્તા પર કેવી અસર થાય છે ?
- (૫) પદ્માવતીની શીર્ષવેદના અંગે આવંતીકાને શા માટે બોલાવવામાં આવે છે ?
- (૬) 'સમુદ્રગૃહમાં પદ્માવતી આવી નથી.' એ જાણ રાજાને કેવી રીતે થાય છે ?
- (૭) ચિત્રફલકના દર્શનથી પદ્માવતીને શું થાય છે ?
- (૮) થાપણ લેવા આવનાર બ્રાહ્મણમાં રાજાને શેની શંકા જાય છે ?

૫ પ્રશ્નોની નીચે આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને લખો : ૧.૨

- (૧) વિદૂષક _____ નામે ઓળખાય છે.
(a) વસંતક (b) રંગલો
(c) રાજાનો મિત્ર (d) બ્રાહ્મણ
- (૨) આકાશમાં _____ પક્ષીઓની હાર ભેગી થઈને પસાર થઈ રહી છે ?
(a) કબૂતર (b) ચકલી
(c) હંસ (d) સારસ
- (૩) પન્નાવતીની પથારી _____ માં કરવામાં આવી છે.
(a) લાવાણક (b) રાજગૃહ
(c) લાક્ષાગૃહ (d) સમુદ્રગૃહ
- (૪) સ્વપ્નદર્શ્યમાં ઉદયન _____ નામની સ્ત્રીનો ઉલ્લેખ કરે છે.
(a) વાસવદત્તા (b) પન્નાવતી
(c) અંગારવતી (d) વિરચિકા
- (૫) છઠ્ઠા અંકમાં આવતું પ્રથમ દર્શ્ય _____ નામે ઓળખાય છે.
(a) પ્રસ્તાવના (b) મિશ્ર વિષ્કંભક
(c) પ્રવેશક (d) વિષ્કંભક
- (૬) મહાસેન પાસેથી _____ ગોત્રનો કાંગુકીય સંદેશો લઈને આવે છે.
(a) કપિંજલ (b) વત્સ
(c) ભારદ્વાજ (d) રૈભ્ય
- (૭) ગોપાલક અને પાલક _____ ના પુત્રો છે.
(a) મગધરાજ (b) આરુણિ
(c) પ્રઘોત (d) વત્સરાજ

- (૮) ચિત્રફલકમાં પદ્માવતીને _____ ને મળતું ચિત્ર લાગે છે.
- (a) આવંતિકા (b) ઉદયન
(c) મધુરિકા (d) વસુંધરા
- (૯) સંસ્કૃત નાટકની સમાપ્તિમાં _____ આવે છે.
- (a) પુષ્પિકા (b) રાજાનું નામ
(c) નટવચન (d) ભરતવાક્ય
- (૧૦) પાંચમા અંકમાં ગંગા માટે _____ શબ્દ વપરાયો છે.
- (a) ત્રિપથગા (b) મંદાકિની
(c) ભાગીરથી (d) જાહનવી
-